

Americké ministerstvo financí se pokouší zablokovat splátky ruského státního dluhu a vyvolat tak Rusku umělý bankrot

- CZ24 News | 29. května 2022

USA/RUSKO: Americké ministerstvo financí se pokouší zablokovat splátky ruského státního dluhu a vyvolat umělý bankrot. Nervózní Brusel chystá přidělový systém pro případ náhlého přerušení dodávek ruského plynu. A co bude, až válka skončí?

Americká vláda vůbec nepůsobí dojmem, že by stála stranou rusko-ukrajinského konfliktu, ale důsledky dopadají hlavně na Evropu. Připomíná to hru mladých řidičů, kteří přetékají hormony a řídí se proti sobě se zavřenýma očima v naději, že ten druhý uhne.

Energetická krize má zatím podobu největší inflace za dlouhá desetiletí, ale nejde jen o stále vzácnější peníze, jde o vyhlídku chybějící energie. Co když Rusko nebude čekat na další omezení a samo zavře kohouty? Rezervy máme jen na pár měsíců, alternativní dodávky nebudou hned. Kdyby to mělo trvat dlouho, musely by vlády a Brusel přidělit dostupné zdroje těm, kdo to potřebují nejvíc. Jak asi dopadnou ti, o kterých se řekne, že to potřebují méně?

Zajímavě se nakládá také s těmi, kdo potřebují peníze. Rusko mělo v pátek splatit 100 milionů dolarů na úrocích státního dluhu. Už podruhé však tomu byly vytvořeny sankční překážky, takže výsledkem měla být neschopnost platit, čili státní bankrot Ruska. Ty peníze však přece někdo Rusku půjčil, a věřitelé se teď mají smířit s tím, že je zakázáno, aby dostali zapláceno? To je další varování před americkým finančním trhem, který si chce zaslepeně vynutit ruský bankrot i za cenu pošlapání vlastní důvěryhodnosti.

V březnu se nicméně podařilo ruské splátky doručit ještě než byly americké banky zablokovány. Zbyl pak poslední kanál pro ruské finanční transakce, který se opíral o zvláštní licenci amerického ministerstva financí. Ta však vypršela dva dny před současnou splátkou. Rusko s tím počítalo a poslalo peníze o týden dřív, před termínem. V příštích dnech se má zkoumat, zda opravdu přistály na příslušných účtech. Finanční past tak nejspíš znovu sklapla naprázdno.

Hospodářsky to na ruský bankrot nevypadá. Americké a evropské sankce fakticky nařizují to, co je za normálních okolností přísně zakázáno, tedy šponovat cenu umělým nedostatkem. Jinými slovy, nabízejí zakázanou výhodu. Rusku sice byla zmražena polovina devizových rezerv, uložených v amerických bankách, ale cena ropy a plynu je na pětinasobku stavu z jara 2020, takže ruský obchodní přebytek s energetickými surovinami letos přesáhne 300 miliard dolarů. Doplní tak víc, než o kolik stát přišel na devizových rezervách. Také kurz rublu roste, dokonce se musí brzdit snižováním základní úrokové sazby.

Vývoj v Evropě je přesně opačný, růst cen energie znamená obrovský přesun bohatství od průmyslu a domácností k těm, kdo tyto obchody kontrolují.

V Británii už pro ně zavedli zvláštní 25 procentní daň. Tím se však řeší jen zlomek důsledků. Množí se úvahy, co způsobí souběh pandemie, energetické krize, zvýšených zbrojních nákladů, inflace, přerušení dodavatelských řetězců a rozpadu východních trhů. Optimisté věří, že hospodářský pokles bude jen o pár jednotlivých procent, ale třeba automobilový průmysl, který navíc musí zásadně technologicky přezbrojovat, trpí dvoucifernými poklesy.

Jenom v únoru srazil tento někdejší tahoun české ekonomiky celkový výkon průmyslu meziročně o 1,77 procentního bodu. Spolu s výrobou strojů a zařízení a výrobou elektrických zařízení tlačil index průmyslové výroby skoro tři procentní body pod loňský pandemický únor. Srovnání s rokem 2019 ani nemá cenu připomínat. Ve světle těchto čísel zní rozumně výhrada maďarského premiéra Orbána, že sankce by neměly hůř postihovat ty, kdo je vyhlašují.

Další hlas rozumu představuje výzva bývalého amerického ministra zahraničních věcí a uznávaného guru geopolitiky Henryho Kissingera, že je čas na jednání a kompromisy. Tato výzva však koluje v komentářích o skončeném Světovém ekonomickém fóru v Davosu jako pouhá zajímavost. Kissinger přitom reagoval na fakt, že ukrajinská armáda evidentně prohrává, začíná být uzavřena v řadě kotlů na Donbase a současně vyprchává naděje, že to zázračné západní zbraně nějak zachrání.

Konkrétnější pohled ukazuje, že Ukrajina stále víc spoléhá na zbraně, o kterých se teprve mluví nebo jsou teprve na cestě, a pak se s nimi bude muset někdo naučit zacházet. Nemluvě o tom, že jsou k ničemu, dokud nedostanou potřebnou datovou podporu. Blíže realitě jsou zprávy o tom, jak se vzdávají jednotky ukrajinské domobrany, které byly vyslány na frontu po krátkém zaškolení a se samopaly a pistolemi proti dělům a raketám.

Vojenská podpora Ukrajiny ze Západu vychází z předpokladu, že rusko-ukrajinský konflikt přechází v dlouhodobé válčení, přestože situace na bojišti tomu neodpovídá. Zejména americké vklady na tuto sázku prudce rostou. Jak uvádí americké Centrum pro strategická a mezinárodní studia (CSIS), což je společná výzkumná neziskovka obou hlavních politických stran, v prvních týdnech konfliktu dosahovala americká pomoc Ukrajině 30 milionů dolarů denně, ale to nepočítáme hospodářskou a humanitární pomoc a náklady na posílení amerických jednotek v Evropě. V dubnu už tato pomoc narostla na 100 milionů dolarů denně a současný obří balík pomoci, který byl schválen Kongresem, zvyšuje tuto latku na 135 milionů dolarů denně, což jsou po našem tři miliardy korun den co den.

CSIS se tím zabývá v situační zprávě po zvýšení pomoci Ukrajině o 40 miliard dolarů a pokouší se zjistit, co se za to dá koupit. Jak poznamenává, některé prvky této pomoci lze opatřit rychle, ale u dalších to zabere roky. Proto není jasné, proč se s tím tak spěchalo a muselo se to protlačovat mimo řádný rozpočtový proces. K tomu bychom mohli doplnit ještě důležitější otázku, zda to pomáhá Ukrajinu zachránit, nebo ještě důkladněji ničit?

Možná už skutečně nastal čas, aby se toho bombardování nechalo a hledala dohoda, která vychází z faktu, že Rusko bude v Evropě furt a soužití se nevyhneme, Kissingerovo doporučení není náhlým nápadem stoletého staříka. Stačí se podívat na obálku jeho klíčové knihy o geopolitice *World Order*, která vyšla česky pod titulem *Uspořádání světa* (Prostor, 2016). Podstatu věci vyjadřuje podtitul *Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Některé věci prostě nelze přehlížet ani ve svatém nadšení.

Otázka mocenské rovnováhy a sfér zájmů po skončení rusko-ukrajinského konfliktu je také hlavním tématem jarního vydání zahraničně politické revue Foreign Affairs, vydávané Radou pro mezinárodní vztahy. Výš už se jít nedá. Teď tam mají zrovna velký prostor neokonzervativci, protože jejich vliv na zahraniční politiku USA je rozhodující. Trochu obrátili, tým, který to prosazuje, vznikl už za prezidenta Baracka Obamy.

Číslo Foreign Affairs o Světě po válce uvádí úvaha Roberta Kagana z Brookings Institution, která rozebírá téma sfér vlivu (*spheres of interest*) bez zbytečného moralizování. Nejde přece o něco, co jedna velmoc poskytne druhé. „/N/ejsou zděděny, nejsou vytvářeny geografii, historií nebo ‘tradicí’. Jsou získány ekonomickou, politickou nebo vojenskou mocí. Přicházejí a odcházejí, jak se rozdělení moci v mezinárodním systému mění.“

Totéž o něco konkrétněji:

„Po skončení studené války mohl Putin a další Rusové požadovat po Západu, aby uznali zájmovou sféru Moskvy v Evropě, ale tato sféra jednoduše neodpovídá skutečné rovnováze moci po pádu Sovětského svazu. Čína může požadovat uznání linie, která pro ni vymezuje větší část Jihočínského moře, jako svoji zájmovou sféru, avšak dokud to Peking nedokáže prosadit, ostatní mocnosti to nejspíš nepřijmou.“

Svět podle pravidel, za který Západ i s přispěním Česka bojuje, je podle těchto autorů světem práva silnějšího. Pak je ovšem otázka, jestli je v našem zájmu orientovat se jen na to, abychom se co nejvhodněji podřídili. A pokud ano, navazuje otázka ještě nepříjemnější, a sice, zda se v tom neustále měnícím se mocenském prostředí náhodou nepřikláníme k těm, kdo to nemohou vyhrát. To není věc nějakých vznešených hodnot, to je věc kalkulace. Kdybychom chtěli hodnoty, musel by se nejprve odmítnout tenhle kovbojský princip, že velí ten, kdo střílí rychleji a lépe.

Jenže studená válka nikdy neskončila, tvrdí ve stejném čísle zmíněné revue prof. Stephen Kotkin ze Stanford University. Teď jsou však na mušce hlavně Číňani. Americký profesor přitom zjišťuje, že čínský příklon k Rusku nereprezentuje jen prezident Si Ťin-pching, ale také širší okruh čínských nacionalistů mezi experty a ve vládnoucích kruzích, kteří rozhodně obviňují NATO a Spojené státy za rozpoutání války na Ukrajině. Prosazují proto, aby se Čína přiklonila k Rusku ještě blíže.

Širší strategický smysl prof. Kotkin vidí v tom, že Si zatím dovolil Putinovi a ruským vojákům, aby platili náklady pokusu urychlit předpokládaný úpadek Západu a to, co čínský vůdce opakovaně označuje za „největší změny za staletí“.

Profesor tam má ještě jednu zajímavou myšlenku, která překračuje rámec jeho úvahy: „Američtí vůdcové se často mýlí, ale mohou se ze svých chyb poučit. Země má opravné mechanismy v podobě svobodných a spravedlivých voleb a dynamické tržní ekonomiky. Spojené státy a jejich spojenci mají silné instituce, robustní občanskou společnost a nezávislá a svobodná média.“

Američtí profesori se však můžou mýlit taky, byť není snadné zjistit, kteří to zrovna jsou. Dva profesori, Martin Gilens z Princetonu a Benjamin Page z Northwestern už roku 2014 zpochybnili základy americké demokracie ve studii [“Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens.”](#) Najdeme tam zjištění, že „ekonomické elity a organizované skupiny reprezentující zájmy byznysu mají podstatný nezávislý vliv na politiku vlády Spojených států, zatímco průměrní občané a zájmové skupiny široké veřejnosti mají nepatrný nebo žádný nezávislý vliv.“ Tisk si tu jejich profesorskou řeč přeložil do tvrzení, že USA jsou více oligarchií než demokracií.

Na uvedenou studii se snesla kritika, která nakonec vyzněla v tom smyslu, že Amerika je možná

nedokonalou demokracií, ale určitě ne oligarchií. Obyčejní Američané občas něco vymůžou i proti těm mocným.

Ano, chce se mi souhlasit, například nad nedávným vítězstvím mladé černé socialistky Alexandrie Ocassio-Cortezové v kongresových volbách v New Yorku nad čtyřkou hierarchie Demokratické strany. Jen s výhradou: Zda to v určitých dynamických situacích, jako je probíhající hra na kuře, obyčejní lidé vůbec můžou stihnout.

Tak si to nějak přeberte.

Autor: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)